

Odontogen Kaynaklı Çene ve Yüz Bölgesi İltihaplanmaları (**)

*Prof. Dr. Necla Timoçin (*), Doç. Dr. Tülin Özbayrak (*),
As. Dr. Osman Z. Gümrü (*)*

G İ R İ Ő

Antibiotiklerin kullanılmasıyla, son yıllarda ağır komplikasyonlara neden olan odontogen kaynaklı iltihaplarla, daha az karşılaşıldığı dikkati çekmektedir. Bununla birlikte odontogen kaynaklı iltihaplar klinikte hemen hemen hergün görülen, fakat bazan etyolojik tanı ve tedâvi açısından güçlüklerle karşılaşılabilen hastalıklar arasındadır (1, 5).

Odontogen kaynaklı çene - yüz bölgesi iltihapları üzerine çok sayıda araştırma ve geniş bilgiler bulunmaktadır. Biz, bu katamnestik araştırmamızda özellikle tanı ve tedâvi açısından elde edilen sonuçlara dayanarak, zamanımızda karşılaşılan perimaksiller ve perimandibuler iltihaplarla, bunların tedâvisi için yapılan klinik çalışmalar hakkında bilgi verirken, hangi dişlerin daha çok ne tür bir iltihaplanma lokalizasyonuna yol açtığını belirlemek istedik.

(*) İ. Ü. Dişhek. Fak., Ağız, Diş ve Çene Hastalıkları ve Cerrahisi Anabilim Dalı.

(**) Türk Periodontoloji Derneđi, 12. Bilimsel Kongresi 16 - 22 Mayıs, 1981, Antalya.

MATERYAL ve METOD

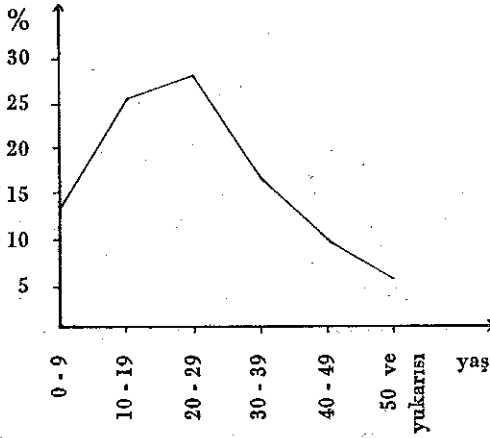
Biz, bu çalışmamızda İstanbul Üniversitesi, Dişhekimliği Fakültesi, Ağız, Diş ve Çene Hastalıkları ve Cerrahisi Bilim Dalına 1971-1980 yılları arasında çene-yüz bölgesi iltihaplanmaları nedeniyle başvuran hastaları seçtik. Ancak, bu hastalar arasında küçük, dar sınırlı, kronik iltihaplardan çok, çevre yumuşak kısımlara ve localara yayılmış ve ambulans tedâvi edilen hastalar üzerinde çalışmamızı sürdürdük.

Değişik yaş grupları ve değişik cinstе 275 hastanın protokol fişlerini inceleyerek sonuç çıkarmaya çalıştık.

Vak'aları, iltihaplanmaların çene-yüz bölgesindeki lokalizasyonlarına, hastaların yaşlarına, süt ve sürekli dişlerden kaynaklanmalarına göre incelemeye tâbî tutarak biyometrik değerlendirmesini yaptık.

BULGULAR

Araştırmamıza giren 275 hastadan 180 (% 65.45) inin erkek, 95 (%34.54) inin kadın olduğunu, iltihaplanmaların 245 (% 89.09) inin sürekli dişlerden, 30 (% 10.9) unun süt dişlerinden kaynaklandığını, 248 (% 90.18) inin abse, 26 (% 9.45) sının flegmon şeklinde geliştiğini, bunlardan 135 (% 49.09) inin ekstra-oral, 105 (% 38.18) inin intra-oral insizyon, 30 (% 10.9) unun yalnız antibiyotik verilmesi ve sebebin ortadan kaldırılmasıyla tedâvi edildiğini tesbit ettik.

Grafik : 1 — Odontogen iltihaplı 275 hastanın yaş dağılımları.

Odontogen iltihaplara en fazla (% 29.09) 20-29 yaşları arasında, en az (% 5.09) 50 yaşından yukarıdakilerde rastlanıldığını bulduk (Grafik : 1).

275 vak'adan 193 (% 70.18) ünün alt çene sürekli dişlerinden, 52 (% 18.9) sinin üst çene sürekli dişlerinden, 22 (% 8) inin alt çene süt dişlerinden ve 6 (% 2.18) sının üst çene süt dişlerinden kaynaklandığını, iltihaplanmaya en çok alt 1. büyük azı dişlerinin (94 vak'a, % 34.18), ikinci olarak da alt akıl dişlerinin (62 vak'a, % 22.54) sebep olduklarını, alt 1. büyük azılardan kaynağını alan iltihaplanmaların en çok yanakta (38 vak'a, % 13.81) ve submandibuler locada (30 vak'a, % 10.9), alt akıl dişleri iltihaplanmalarının en çok yanakta (25 vak'a, % 9.09) ve parafarengial locada (15 vak'a, % 5.45) lokalize olduğunu bulduk (Tablo : 1, 2, 3).

Tablo : 1 — Alt çene sürekli dişlere göre iltihabın lokalizasyonu.

		A L T Ç E N E					Toplam
		1-2-3	4-5	6	7	8	
İltihabın Lokalizasyonu	Yanak	—	4	38	9	25	76
	Submandibuler	—	2	30	1	11	44
	Vestibül	1	4	13	2	2	22
	Parafarengial	—	—	—	1	15	16
	Ötekiler	7	4	13	2	9	35
Toplam		8	14	94	15	62	

Tablo : 2 — Üst çene sürekli dişlere göre iltihabın lokalizasyonu.

		A L T Ç E N E					Toplam
		1-2-3	4-5	6	7	8	
İltihabın Lokalizasyonu	Yanak	2	8	12	1	5	28
	Submandibuler	—	—	—	—	—	—
	Vestibül	5	4	3	—	3	15
	Parafarengial	—	—	—	—	—	—
	Ötekiler	5	1	2	—	1	9
Toplam		12	13	17	1	9	

Tablo : 3 — Süt dişlerine göre iltihabın lokalizasyonu.

		S Ü T D İ Ş L E R İ				Toplam
		I - II - III		IV - V		
		Alt-çene	Üst-çene	Alt-çene	Üst-çene	
İltihabın Lokalizasyonu	Yanak	—	1	7	4	12
	Submandibuler	—	—	8	—	8
	Vestibül	—	—	1	2	3
	Parafarengial	—	—	—	—	—
	Ötekiler	—	1	6	—	7
	Toplam	—	2	22	6	

116 vak'a (% 42.18) ile yanak iltihaplanmalarının başta geldiğini, bunu 52 vak'a (% 18.9) ile submandibuler, 40 vak'a (% 14.54) ile vestibül, 16 vak'a (% 5.8) ile parafarengial iltihaplanmaların izlediğini ve geri kalan 51 vak'a (% 18.54)'nın da 16 değişik loca veya bölgelerde lokalize olduğunu tesbit ettik.

TARTIŞMA

Bizim sonuçların Lentrodt ve ark. (3), Schuppan ve ark. (4), Koblin ve ark. (2)'nin yaptıkları çalışmalarla karşılaştırılması, alt büyük azı dişlerinden kaynağını alan iltihaplanmaların en sık görüldüğünü doğrulamaktadır. Erkek hastaların sayısının kadınlara göre fazlalığı, (Koblin ve ark. (2)'na göre, erkeklerin kadın hastalara oranı 56/44, Lentrodt ve ark. (3)'na göre, % 58 erkek, % 42 kadın, Schuppan ve ark. (4)'na göre % 43 erkek, % 35 kadın, % 2 çocuk) ve vak'a sayısının en çok 20-29 yaş arasında olması da elde ettiğimiz sonuçların yukarıda adı geçen yazarların sonuçlarına uyduğunu göstermektedir.

İltihaplanmanın 50 yaşından sonra daha az (% 5.09) görülmesi, bu yaşlarda diş kaybının daha fazla olması ile açıklanabilir.

Odontogen iltihaplanmalara en fazla (% 29.05) 20-29 yaş arasında rastlanması, akıl dişlerinin sürme arızasının bu yaşlara tesadüf etmesi ile ikinci sırayı (% 27.2) 10-19 yaş grubunun alması, süt dişlerinin düşme ve ikinci dişlenme devrinin başlaması ile izah edilebilir.

Odontogen infeksiyonların en çok (% 34.18) alt 1. büyük azı dişlerinden kaynaklanması, bu dişlerin mine ve dentin teşekküllerinin intra-uterin hayatı başlaması ve diğer dişlere oranla çürüme istidatının fazla olması ile ikinci sırayı (% 22.54) alt akıl dişlerinin alması ise bu dişlerin genellikle sürme güçlüğü göstermesi sebebiyle açıklanabilir.

SONUÇLAR

1 — Alt çenedeki dişler (% 70.18), genel olarak üst çenedeki dişlere (% 18.9) oranla daha çok iltihaplanmaya;

2 — Alt 1. büyük azılar (% 34.18), genellikle apikal lezyonları nedeniyle yanak (% 13.81) ve submandibuler (% 10.9) iltihaplanmalara, yine alt akıl dişleri sürme güçlüğüne bağlı olarak en fazla yanak (% 9.09) ve parafarengial (% 5.45) iltihaplanmalara sebep olmaktadır.

3 — Erkeklerde (% 65.45), kadınlarda (% 34.54) oranla daha sık iltihaplanma olmakta ve en fazla (% 29.05) 20-29 yaşlarında rastlanmaktadır.

Ö Z E T

1971-1980 yılları arasında İ. Ü. Dişhekimliği Fakültesi, Diş ve Çene Hastalıkları ve Cerrahisi Bilim Dalında odontogen kaynaklı çene-yüz bölgesi iltihaplanmaları nedeniyle tedâvi gören 275 hastada katamnestik bir araştırma yaparak, hastaların yaş ve cinsiyetini, iltihabın lokalizasyonunu, kaynağını ve tedâvi şeklini belirledik.

KAYNAKLAR

- 1 — Eckstein, A. : Die unspezifischen Entzündungen der dem Kiefer benachbarten Weichteile. Die Zahn-Mund-Kieferheilkunde, Haeupl, K., Meyer, W. ve Schuchardt, K. tarafından yayınlanmış, III. Band, 2. Kısım, Urban-Schwarzenberg, München, Berlin, 1959.
- 2 — Koblin, I., Djalali, A., Neuhaus, H.R. : Odontogene Weichteilinfektionen, *Dtsch. Zahnärztl. Z.* 33: 788-792, 1978.
- 3 — Lentrodt, J., Krapp, J., Fritzsche, C.U. : Odontogene Weichteileiterungen im Mund-Kiefer-Gesichtsbereich, *Dtsch. Zahnärztl. Z.* 33: 752-759, 1978.
- 4 — Schmelzle, R. : Zur Behandlung odontogener Logenabszesse, *Dtsch. Zahnärztl. Z.* 30: 54-57, 1975.
- 5 — Schuppan, K. Pape, H.O., Schaal, K.P., Schuppan, I. : Auslösende Ursachen und Erregerspektrum der unspezifischen Weichteilentzündungen im Kiefer. Gesichtsbereich im Raum Köln. *Dtsch. Zahnärztl. Z.* 33: 766-769, 1978.